

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Joxe Luix Lardi Landa

*Oiartzun,
Gipuzkoa
(1932-2016)*

Aurkibidea

Biografia

Txiki-txikitatik hasi behar izan zuen lanean Joxe Luixek. Baserri askotan ibili zen morroi. Garai haietan ikasi zuen pandero-jotzen; eta geroztik, hainbat soinularirekin bileratan, ihoteetan eta musika non, hantxe zen bera, bere pandero eta kantekin. Gerra ondoren, auzoko beste gazteekin batera, Ergoiengo jaiak eta ihoteak berreskuratzeko lanetan aritu zen. Morroi eta artzain lanengatik, Oiartzungo mendi, bide eta tokiak oso ongi ezagutzen zituen.

Zintak

OIA-001

- **Proiektua:** Oiartzuarren baitan
- **Elkarrizketatzailea(k):** Lardi, Ane - Pikabea Lasa, Joxe Luix
- **Data:** 2007-02-12
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Lardi, Ane

OIA-002

- **Proiektua:** Oiartzuarren baitan
- **Elkarrizketatzailea(k):** Lardi, Ane - Pikabea Lasa, Joxe Luix
- **Data:** 2007-02-12
- **Iraupena:** 55 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Lardi, Ane

OIA-003

- **Proiektua:** Oiartzuarren baitan
- **Elkarrizketatzailea(k):** Lardi, Ane - Pikabea Lasa, Joxe Luix
- **Data:** 2007-02-12
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Lardi, Ane

OIA-004

- **Proiektua:** Oiartzuarren baitan
- **Elkarrizketatzailea(k):** Lardi, Ane - Pikabea Lasa, Joxe Luix
- **Data:** 2007-02-14
- **Iraupena:** 55 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Lardi, Ane

OIA-005

- **Proiektua:** Oiartzuarren baitan
- **Elkarrizketatzailea(k):** Lardi, Ane - Pikabea Lasa, Joxe Luix
- **Data:** 2007-02-14
- **Iraupena:** 59 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Lardi, Ane

OIA-006

- **Proiektua:** Oiartzuarren baitan
- **Elkarrizketatzailea(k):** Lardi, Ane - Pikabea Lasa, Joxe Luix
- **Data:** 2007-02-14
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Lardi, Ane

OIA-007

- **Proiektua:** Oiartzuarren baitan
- **Elkarrizketatzailea(k):** Lardi, Ane - Pikabea Lasa, Joxe Luix
- **Data:** 2007-02-14
- **Iraupena:** 36 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Lardi, Ane

Pasarteak

1. Espainiako Gerra Zibilaren hasieran mendira ihesi

- **Erref:** OIA-001/003
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:01:46. **Bukatu:** 00:03:10

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Txikitako lehendabiziko oroitzapena gerra du. Lau urte zituen gerra hasi zenean. Etxetik mendira ihes egin zuten. Joaten ziren baserri guztiak jendez gainezka egoten ziren. Handik urtebetera errepidea egiten hasi ziren; Lesakakoa. Presoak 'trabajadore' izenarekin ezagutzen ziren.

2. Mutil koskorrak soldadu artean, nondik jango

- **Erref:** OIA-001/011
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:16:38. **Bukatu:** 00:18:39

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:

Errepidea egiten ari ziren bitartean, soldadu asko egoten zen Ergoienen; bertan bizi ziren. Mutil koskorrak haien arrantxotik nola jango ibiltzen ziren.

3. Nafarroako errotarako bidean, Guardia Zibilak harrapatu

- **Erref:** OIA-001/013
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:21:05. **Bukatu:** 00:22:35

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gipuzkoan errota itxi zituztenean, Nafarroako erroretara joaten ziren irin bila. Bera Goizuetara eta Lesakara joaten zen. Behin harrapatu egin zuten Guardia Zibilek.

4. Estraperloa

- **Erref:** OIA-001/015
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:22:52. **Bukatu:** 00:24:07

Gaia(k):

Laburpena:

Estraperloa. Gipuzkoako errota itxita zeudela, hasieran irin bila joaten ziren Nafarroara, baina gero zuzenean ogia ekartzen hasi ziren. Guardia Zibilek zelatatzen zuten. Soldaduek lana bakarrik.

5. 'Trabajadoreak' goseak, eta mutil koskorrek ere bai

- **Erref:** OIA-001/016
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 00:24:07. **Bukatu:** 00:24:50

Gaia(k):

Laburpena:

<p>Presoek gosea pasatzen zuten. Artasoroetan aleren bat bilatuko ibiltzen ziren. Galarazita zeukaten horrela ibiltzea, eta mutil koskorrek bazekiten.</p>

6. Jostaketak

- **Erref:** OIA-001/018
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:26:35. **Bukatu:** 00:27:20

Gaia(k):

Laburpena:

Jostatzen zertan ibiltzen ziren. Jostaketa batzuk aipatzen ditu, eta horietako bat nola egiten zen azaldu ere bai.

7. Morroi

- **Erref:** OIA-001/028
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:41:10. **Bukatu:** 00:42:33

Gaia(k):

Laburpena:

Morroiak nola tratatzen ziren. Zer lan egiten zuten. Non egon zen morroi. Asko ibiltzen ziren morroi. Baserri handikoak defenditzen ziren, baina ez zuenak nonbaitera joan behar.

8. Ote-jotzen

- **Erref:** OIA-002/002
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:02:17. **Bukatu:** 00:04:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Emakumea gizasemea bezala lanean. Ote-garraioan. Otea jo, trazarekin. Jokia.

9. Jakiak

- **Erref:** OIA-002/003
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:04:47. **Bukatu:** 00:06:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Baratzean zer egiten zen. Entsalada letxuga hutsarekin egiten zuten; ez zuten tomatea jartzen.

10. Iratzetan

- **Erref:** OIA-002/004
- **Iraupena:** 0:03:19. **Hasi:** 00:06:22. **Bukatu:** 00:09:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Iratzea: herri lurretan iratze-lekuak. Denak garai berean. Markatu egin behar izaten ziren. Arauak jartzen zituen Udalak.

11. Su-egurra

- **Erref:** OIA-002/005
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:09:41. **Bukatu:** 00:11:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Egurra: herri lurretako egurra urtero zozkatzen zen. Auzo bakoitzak bere eremuak.

12. Egur-biltzen

- **Erref:** OIA-002/006
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 00:11:34. **Bukatu:** 00:14:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Herri lurretako egurra. Egurra nola ateratzen zen. Beheko suan erretzeko preparatzen zen. Ikatza kanpoko jendearentzako egiten zen. Txondorra. Garraioa. Salmenta.

13. Garraioa

- **Erref:** OIA-002/008
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:14:23. **Bukatu:** 00:15:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Egur-ikatzaren garraioa. Idiak. Itzainak.

14. Hazienda

- **Erref:** OIA-002/009
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:15:52. **Bukatu:** 00:17:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Hazienda herri lurretan. Lehen gehiena ardia eta behorra izaten zen. Betizuak. Baserrian zein animalia izaten zen. Artalde handiak ez; etxerako adina.

15. San Juan kaleko azoka

- **Erref:** OIA-002/011
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:20:19. **Bukatu:** 00:21:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

<p>Kalean azoka izaten zen astero, San Juan kalean. Animaliak bakarrik izaten ziren; barazkirik-eta ez. Killirikupen arrainketariak egoten ziren.</p>

16. Baserritarrak kalera lanera

- **Erref:** OIA-002/016
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:29:25. **Bukatu:** 00:30:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Baserritarrak, baserriaz gain, lantegietara ere hasi ziren.

17. Bizikleta

- **Erref:** OIA-002/020
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 00:36:55. **Bukatu:** 00:38:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Txirrindularitza

Laburpena:

Bizikleta lanerako, eta baita afiziorako ere. Karrera irabaziak baditu. Espainiako eta Frantziako itzuliak herritik pasa izan zirenekoak. Ekipoak sortu aurretik ere karrerak egiten ziren.

18. Futbola

- **Erref:** OIA-002/022
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:41:05. **Bukatu:** 00:42:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Futbola

Laburpena:

<p>Futbola: auzoen arteko partidak egiten ziren Beko Plazan. Arbitroarentzako dirua eman behar izaten zen.</p>

19. Pilota

- **Erref:** OIA-002/024
- **Iraupena:** 0:02:44. **Hasi:** 00:43:04. **Bukatu:** 00:45:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

<p>Pilota: Auzoetan ez zegoen frontoirik; baserriko paretetan aritzen ziren. Oartzungo kalera joaten ziren: Aldapa, Kontsejupe...</p>

20. Bizikletan

- **Erref:** OIA-002/025
- **Iraupena:** 0:00:42. **Hasi:** 00:45:48. **Bukatu:** 00:46:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Asteburuetan bizikletan ibiltzen ziren, herriz herri.

21. Hautzaroa

- **Erref:** OIA-002/027
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:48:48. **Bukatu:** 00:50:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:

<p>Hautzaroko kontuak: errekan igeri, fruta-lapurrerian. Erreka nolakoa zen.</p>

22. Berrikuntzak

- **Erref:** OIA-002/029
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:53:03. **Bukatu:** 00:53:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:

<p>Auzoko lehendabiziko irratia eta telebista.</p>

23. Bilerak

- **Erref:** OIA-003/002
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:02:22. **Bukatu:** 00:04:15

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Bilerak -dantzaldiak- non izaten ziren. Ergoienen, Tolaren izaten zen. Jendea nondik etortzen zen. Musikariak: soinu-jotzaileak, "gazpanak"...

24. Artzain pandero-jotzailea

- **Erref:** OIA-003/003
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:04:15. **Bukatu:** 00:07:15

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Bera pandero-jotzailea da. Afizioa noiztik zuen. Jotzen nola hasi zen. Lehendabiziko panderoa nola sortu zuen. Norekin jotzen zuen.

25. Inauterietan baimen eske

- **Erref:** OIA-003/005
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:08:40. **Bukatu:** 00:11:15

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Inauteriak

Laburpena:

<p>Inauterietan eskean ateratzeko, alkateari baimena eskatu zioten. Inauterietako jantziak, eskea eta afaria.</p>

26. Urte zaharretako eskea

- **Erref:** OIA-003/006
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 00:11:15. **Bukatu:** 00:14:20

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak

Laburpena:

<p>Urte zaharretako koplak: gauez eskean. Urte batean, hiru gipuzkoar eta hiru nafar batera. Nor ziren eta zein ibilbide egin zuten.</p>

27. Neskazaharra haserre

- **Erref:** OIA-003/009
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:16:00. **Bukatu:** 00:16:45

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Katak » Bertsoak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Urte zaharretako koplak; kantatua. Neskazaharrek gertatutakoa.

28. Gaztain-jateak

- **Erref:** OIA-003/011
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:17:55. **Bukatu:** 00:18:35

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Etxe barruko ospakizunak

Laburpena:

Gaztain erreak. Gaztain-jatea. Nola izaten zen. Toki batzuetan soinu eta guzti.

29. Matrakak elizan

- **Erref:** OIA-003/013
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:20:00. **Bukatu:** 00:21:45

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

Karrakak edo matrakak. Elizkizuna nola izaten zen. Denak matraka jotzeko gogoarekin, baina apaizak esan arte ezin 'inkiik' atera.

30. Erramu Eguna

- **Erref:** OIA-003/014
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:21:45. **Bukatu:** 00:22:54

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

<p>Erramu Eguna: zeinek zama handiena eraman.</p>

31. Garizumako txartel gorria

- **Erref:** OIA-003/016
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:24:29. **Bukatu:** 00:25:45

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

Garizuma. Txartelak. Jaunartzera joaten ez zenari txartel gorria ematen zioten.

32. Apaiza pasatu arte, belauniko

- **Erref:** OIA-003/018
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:26:30. **Bukatu:** 00:28:25

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Garizuma: norbait gaixorik bazegoen, apaiza bera joaten zen etxeraino. Sakristaua aurretik joaten zen, zintzarriarekin. Bidean gurutzatuz gero, hauek pasatu arte, belauniko egon behar zen zain.

33. San Juanetako kanta

- **Erref:** OIA-003/020
- **Iraupena:** 0:00:35. **Hasi:** 00:28:55. **Bukatu:** 00:29:30

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » San Juan
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:

<p>San Juan suak: baratze eta belar-soroetan kandela jartzen zen. San Juanetako kanta abesten du.</p>

34. Sagardotegien zerrenda

- **Erref:** OIA-003/021
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:29:30. **Bukatu:** 00:32:15

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Sagardotegiak Oiartzunen non. Auzoz auzo. Zerrenda. Dolareak.

35. Sagardotegiko giroa

- **Erref:** OIA-003/022
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:32:15. **Bukatu:** 00:33:10

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Sagardotegiko giroa. Meriendatzera joaten zen jendea.

36. Ur korreterik ez etxeetan

- **Erref:** OIA-003/026
- **Iraupena:** 0:04:00. **Hasi:** 00:41:45. **Bukatu:** 00:45:45

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Ura. Ur korronterik ez. Ur-garraioa. Iturriak. Arropa nola garbitzen zen. Morroi zeneko garbiketarako ohitura.

37. Makisekin topo mendian

- **Erref:** OIA-003/031
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:57:30. **Bukatu:** 01:00:00

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945) » Alemaniarren alde edo kontra ibiliak

Laburpena:

<p>Makisekin zer gertatu zitzaion. Mendian topatu zituen. Mutil koskorra zen eta pasatu zituen beldurrak.</p>

38. Oiartzungo errotak

- **Erref:** OIA-004/001
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:03:00

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:

<p>Klaketa. Oiartzungo erroten zerrenda. Martxan ezagutu zituenak.</p>

39. Errotak: zahia eta laka

- **Erref:** OIA-004/004
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:07:00. **Bukatu:** 00:08:20

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:

<p>Zahia: artoaren azala haziendarentzako izaten zen, baina gosete garaian pertsonak ere jaten zuten. Errota batzuek besteek baino fama handiagoa zuten. Laka: ordaintzeko modua.</p>

40. Malobra

- **Erref:** OIA-004/005
- **Iraupena:** 0:03:40. **Hasi:** 00:08:20. **Bukatu:** 00:12:00

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Ergoien nolakoa zen. Etxeak zuritzeko letxera Udalak ematen zuen. Herri bideak auzolanean konpontzen ziren; malobra esaten zitzaion.

41. Ergoien nolakoa zen

- **Erref:** OIA-004/008
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:15:30. **Bukatu:** 00:18:00

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Ergoien eroritako etxeak eta egindako berriak. Urtxalen, mandoen kanposantua.

42. Guardia Zibilak, Lambretta eta txakurra

- **Erref:** OIA-004/011
- **Iraupena:** 0:05:30. **Hasi:** 00:23:00. **Bukatu:** 00:28:30

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Lanbideak » Polizia

Laburpena:

Guardia Zibilarekin gertatu zitzaiona. Kontrabandista zelakoan, ia gartzelara eramane zuten.

43. Ergoiengo jaiak

- **Erref:** OIA-004/018
- **Iraupena:** 0:06:10. **Hasi:** 00:41:30. **Bukatu:** 00:47:40

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak
- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

<p>Gerra ondoren hasi ziren Ergoiengo jaiak berreskuratzen, gerra ondoren dena hilda zegoen eta. Sanantonioetan. Udalak eta taberneak dirua ematen zuten eta eskean ere ibiltzen ziren. Egitaraua: dantza, txokolate-jateak, zinta-karrerak... Kanpotik jende asko etortzen zen.</p>

44. Lehenengo harremanak

- **Erref:** OIA-004/019
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:47:40. **Bukatu:** 00:50:30

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Tolaren bilera. Kanpoko jende asko. Zein adinekin hasten ziren bileratan. Andregaiarekin noiz hasten ziren. Mutilek ematen zuten lehenengo pausoa. Emakumea ez zen ikusten tabernan. Etxera laguntzen.

45. Ezkondu aurreko preoiak

- **Erref:** OIA-004/020
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:50:30. **Bukatu:** 00:53:15

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Preoiak: ezkontzeko elizan egin beharrekoak. Apaizak abisua ematen zuen nor ezkonduko zen. Orduan izaten zuen aukera zerbait erreklamatu nahi zuenak erreklamatzeko.

46. Bilerak non

- **Erref:** OIA-004/022
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:54:30. **Bukatu:** 00:55:30

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Bilerak noiz arte egin ziren.

47. Mugetan zergak ordaindu behar

- **Erref:** OIA-005/003
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:03:00. **Bukatu:** 00:05:00

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera
- Lanbideak » Polizia

Laburpena:

Errepide eta bidegurutze askotan Guardia Zibila egoten zen. Probintzien arteko muga guzuz pasatzeko zerga ordaindu behar izaten zen.

48. Toberak

- **Erref:** OIA-005/004
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:05:00. **Bukatu:** 00:06:00

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Toberak: Noiz eta nola jotzen ziren. Zer kantatzen zen: koplak.

49. Kanpokoak deposituan lurperatzen ziren

- **Erref:** OIA-005/006
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:08:00. **Bukatu:** 00:10:20

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak

Laburpena:

<p>Heriotza. Lur-ematea. Depositua zeri esaten zitzaion. Kanpoko bazen, garesti ateratzen zen bere herriraino eramatea.</p>

50. Arreoa, atsolorrak, elizan sartzea...

- **Erref:** OIA-005/009
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:13:50. **Bukatu:** 00:16:50

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Etxe barruko ospakizunak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:

<p>Arreoa. Atsolorrak. Elizan sartzea. Amak ezin zuen etxetik atera haurra eduki eta hurrengo egunetan. Zuimenta.</p>

51. Zerri-porronarekin, zabor gutxi

- **Erref:** OIA-005/012
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:19:30. **Bukatu:** 00:21:00

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Euskara » Lexikoa
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak

Laburpena:

Zerri-porrnara: zer zen eta zertarako. Lehen zabor gutxiago egiten zen. Plastiko gutxiago zen eta gauza asko sutan erretzen zen.

52. Toki izenak: erreka eta basoak

- **Erref:** OIA-005/013
- **Iraupena:** 0:04:00. **Hasi:** 00:21:00. **Bukatu:** 00:25:00

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Toki izenak. Erreka gehienek sortzen diren ondoko baserriaren izenak hartzen dituzte. Iturriak. Basoa: ixirua, haritz mota bat, lehen asko zegoena. Zuhaitz motak.

53. Toki izenak: basoa

- **Erref:** OIA-005/014
- **Iraupena:** 0:03:50. **Hasi:** 00:25:00. **Bukatu:** 00:28:50

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Mendia nolakoa zen. Iratze-lekuak non ziren, toki izenak. Zuhaitz eta baso motak. Fruta-arbolak. Basoa noraino zen jabetzeko, bertsoa kantatzen du.

54. Mendi bideak

- **Erref:** OIA-005/015
- **Iraupena:** 0:04:10. **Hasi:** 00:28:50. **Bukatu:** 00:33:00

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Bideak: estratak, mando bideak, gurdi bidea, herri bideak... Zerrenda, ibilbidea.

55. Esneketariak

- **Erref:** OIA-005/016
- **Iraupena:** 0:03:50. **Hasi:** 00:33:00. **Bukatu:** 00:36:50

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Beste garraio batzuk
- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

<p>Garai batean nola garraiatzen zen. Asko aldatu dela, ez sinisteko moduan. Hildakoak, mandoan; txerriak, asto gainean... Esneketak. Esneketariak nor ziren.</p>

56. Artzaintzaren gorabeherak

- **Erref:** OIA-005/018
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:37:20. **Bukatu:** 00:40:10

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Artzaintza: 100 ardi edukitzea asko zen. Baserriaren gainbeherari buruzko iritzia. Artilea: lehen oso estimatua zen, baina orain ez.

57. Artzaintza: ardi-hazkuntza

- **Erref:** OIA-005/019
- **Iraupena:** 0:04:30. **Hasi:** 00:40:10. **Bukatu:** 00:44:40

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Bordak. Ardiari jateko zer ematen zitzaion. Aharia botatzea. Lehen, artzain gehiago eta ardi gutxiago; orain, ardi gehiago eta artzain gutxiago. Artantzua zer den. Ardien ohiko gaixotasunak.

58. Baserría: behorak, garia eta tabakoa

- **Erref:** OIA-005/021
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:48:00. **Bukatu:** 00:49:40

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Garai bateko baserría: lehen behor asko egoten ziren baserrietan. Gogoratzen du garia eta tabakoa ere egiten zirela.

59. Ar-eske

- **Erref:** OIA-005/022
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:49:40. **Bukatu:** 00:50:40

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Ar-eske: animalia mota bakoitzerako izen ezberdina hartzen du aldi honek. Zerrenda.

60. Lanbide zaharrak

- **Erref:** OIA-005/024
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:53:05. **Bukatu:** 00:55:55

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikak eta sasimedikak
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Lanbide zaharrak: txorroskilerak, eltze-konpontzaileak, mertzeroak, arropa-saltzaileak... etxez etxe ibiltzen ziren. Dentista lanak medikak egiten zituen.

61. Maizterrak

- **Erref:** OIA-006/002
- **Iraupena:** 0:03:30. **Hasi:** 00:02:30. **Bukatu:** 00:06:00

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Bizimodu zaila. Maizterrak errenta ordaintzen lanak. Apaizari ere etxean zen onena ematen zitzaion. Diru gutxi izaten zuten, 'priolera'. Auzoan nor zen baserriaren jabe eta nor maizter.

62. Oiertzuarrak: harrikalariak

- **Erref:** OIA-006/003
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:06:00. **Bukatu:** 00:08:30

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Oiertzuarrek harrikalari fama genuen. Ondoko herrieekin harremanak. Mugak.

63. Mairu-baratzeak

- **Erref:** OIA-006/005
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:09:30. **Bukatu:** 00:12:05

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Beste adierazbide batzuk
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

'Romanun kanposantuak': mairu-baratzeak. Bazekiten ezin zirela urratu. Bazekiten bereziak zirela. Non dauden.

64. Sorgin kontuak

- **Erref:** OIA-006/006
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:12:05. **Bukatu:** 00:12:55

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Sorgin kontuak. Etxera goiz erretiratzeko kontatzen omen zituzten. Sakamantekas. Sorgin erreka Ergoienen.

65. Kataxulo

- **Erref:** OIA-006/008
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:13:15. **Bukatu:** 00:13:55

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Kataxulo. Atzeraka atera behar. Estua delako.

66. Kataxulo eta urrezko orrazia

- **Erref:** OIA-006/010
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:14:11. **Bukatu:** 00:15:20

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Kontakizuna: Askosti baserriko norbaitek urrezko orrazia hartu zuen. Berak ez ditu sinisten kontu horiek.

67. Garai bateko istorioak

- **Erref:** OIA-006/012
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:16:30. **Bukatu:** 00:19:30

Gaia(k):

- Iritziak » Bizitzarekiko ikuspegia
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Berak ez du uste sorginik eta halakorik badenik, baina beti beldurrak, hori bai. Berak ez ditu behin ere ikusi. Garbuno eta Pagua, "aldexko elkarrekin ongi eramateko". Etxe aberatsak dira hauek. Errenteria, Lezo eta Oiartzungo kanpaien elkarriketa.

68. Francoren bisitak

- **Erref:** OIA-006/015
- **Iraupena:** 0:04:10. **Hasi:** 00:22:30. **Bukatu:** 00:26:40

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

Francoren bisitak: errepidea inauguratzera, 'Arriba España' zotalarekin idatzia, Tornolan. Ortiz de Zarateren omenaldian, Pauko Errotan, Ergoienen. Franco Donostian. Franco Artikutzan. Bere iritzia.

69. Ar-eske eta beste

- **Erref:** OIA-006/017
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:27:40. **Bukatu:** 00:29:50

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Abereak: Ar-eske. Zerrenda. Aketza, mandoa. Zikiratuak.

70. Hiztegia

- **Erref:** OIA-006/018
- **Iraupena:** 0:05:40. **Hasi:** 00:29:50. **Bukatu:** 00:35:30

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Hiztegia: antxoxua, ixurutegia, suilla, aingeru hila, arguyua, arrazoi motza, mendi fiñekua, esku extukua, orrakatua, xotildua, sasindu, uztarra...

71. Eguraldia

- **Erref:** OIA-006/019
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:35:30. **Bukatu:** 00:37:50

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Eguraldia: esaerak, hiztegia.

72. Belarretan

- **Erref:** OIA-006/020
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:37:50. **Bukatu:** 00:40:20

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Belarretan eta iratzetan: metak, metaxurrak. Harba: "Aranazko metaxurrak, egurra addarrakin, metaxurrak makillakuk". Metaziya zerekin egiten den. Iratze-garraiatzen.

73. Erloju gabe ordua nola jakin

- **Erref:** OIA-006/022
- **Iraupena:** 0:03:40. **Hasi:** 00:41:00. **Bukatu:** 00:44:40

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

<p>Mendira lanera: "Arre arre a Bunaniarre". Pinu landarearekin. Etxetik abiatzerako, hankak bustiak. Erlojurik ez eta ordua nola kalkulatzeko zuten.</p>

74. Gosea

- **Erref:** OIA-006/023
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:44:40. **Bukatu:** 00:45:50

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna

Laburpena:

Garai txarrean jaioak. Lehen, jaki hondatua jan, eta, hala ere, gaixotasun gutxiago.

75. Priolea' eta kintzena

- **Erref:** OIA-006/025
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:46:10. **Bukatu:** 00:47:30

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak

Laburpena:

'Priolea': gutxi kobratu. Nagusiak zer egin zien kontatzen du: afarira gonbidatu, eta, gero, 'kintzena'tik kendu.

76. Mendi lanetan

- **Erref:** OIA-006/027
- **Iraupena:** 0:03:25. **Hasi:** 00:48:35. **Bukatu:** 00:52:00

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Pinu-aldatzea: behar zen baino pinu gehiago ekarri zen batean, hura ezin gorderik ibili zirenekoa. Zati honetan garrantzitsuena ez da istorioa bera, baizik eta kontatzeko erabiltzen dituen hizkera, toki izenak eta hiztegia orokorrean.

77. Morroi: txerri inausia ezin gobernaturik

- **Erref:** OIA-007/001
- **Iraupena:** 0:03:45. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:03:45

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Klaketa. Arisluzietan morroi ibili zeneko peripeziak: egun bakarrean kilometro pila oinez. Goizean, Goizuetara joan-etorria, eta arratsaldean ere Esnaora joan-etorria; oraingo honetan, gainera, inaus zegoen txerriarekin.

78. Baltsak galarazita

- **Erref:** OIA-007/003
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:04:20. **Bukatu:** 00:06:30

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Dantza
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Baltsak galarazita zeuden. Alkatea zaintzen aritzen zen inork dantzatu ez zezan. Bera pandero-jotzen ari zela Oiartzungo plazan gertatutakoa.

79. Euskara eta baltsa galarazita

- **Erref:** OIA-007/005
- **Iraupena:** 0:03:30. **Hasi:** 00:07:40. **Bukatu:** 00:11:10

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

<p>Panderoa jotzeaz gain, kantatu ere egiten zuen. Kanta erdaldunak abesten zituzten, euskara galarazia zegoelako. Xanistebanetan apaiz pila egoten zen udaletxeko balkoian, baltsa dantzatzen zutenak zaintzen. Harrapatuz gero, kongregaziotik bidaltzen zituzten.</p>

80. Gisako oinetakorik ez

- **Erref:** OIA-007/008
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:15:40. **Bukatu:** 00:17:20

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Haur morroia: elurretan egon behar eta gisako oinetakorik ez. Nola moldatu behar izaten zuen ahal zuen gutxiena hozteko.

81. Hala ere, osasun gaitza

- **Erref:** OIA-007/010
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:17:40. **Bukatu:** 00:20:40

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

<p>Haur morroia: euritakoak ez zeuden, zakuekin ibiltzen ziren. Otorduak noiz eta nolakoak izaten ziren. Ardiak zaintzen egoten zen. Hotzak egonda ere, ez ziren gaixotzen.</p>

82. Morroia eta nagusia

- **Erref:** OIA-007/011
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:20:40. **Bukatu:** 00:22:50

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak

Laburpena:

Haur morroia: nagusiek ez zuten bete hasieran agindutakoa; diru gutxiago, ez eskola eta ez jantziak. Ez zen gehiago itzuli.

83. Haurrak lanera behartuak

- **Erref:** OIA-007/013
- **Iraupena:** 0:03:40. **Hasi:** 00:23:30. **Bukatu:** 00:27:10

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak

Laburpena:

Haur morroia: haurrak ez ziren errespetatzen. Jo, ez zituzten jotzen, baina edozein ordu eta garaitan lan egitera bidaltzen zituzten. Bidean kilometro pila oinez, eta okerrean Guardia Zibila noiz agertuko beldurrak ibili beharra izaten zen.

84. Estalketa

- **Erref:** OIA-007/014
- **Iraupena:** 0:03:50. **Hasi:** 00:27:10. **Bukatu:** 00:31:00

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Animaliak estaltzea: animalia batzuek besteek baino denbora gehiago behar dute estaltzen. Noiz jartzen diren ar-eske. Zenbat denbora egoten den ernari animalia mota bakoitza.

85. Ernalketa

- **Erref:** OIA-007/015
- **Iraupena:** 0:03:40. **Hasi:** 00:31:00. **Bukatu:** 00:34:40

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Gaur egun, ardiak pastillarekin jartzen dira ar-eske, ez naturalki. Arrak berotu eta estali ahal izateko, emeak ar-eske egon behar du, bestela ezin du estali. Arkara garaian, ahariak elkarrekin borrokan ibiltzen dira, eta, handik aurrera, denak lagunak.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-12-13

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com